

Nr 1082

Av fröken **Stenberg m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 46, angående dialekt- och ortnamnsarkiven m. m.*

(Lika lydande med motion nr 1267 i Andra kammaren)

Folkmåls- och folkminnesinstitutet för övre Norrland bedriver och understöder insamling av material om folkmål och folklig tradition i övre Norrland samt förvarar detta material i ett arkiv i Umeå. Verksamheten utförs i nära samråd med landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala, ortnamnsarkivet, Norrbottens museum och Västerbottens museum. Verksamheten har finansierats med bidrag från Umeå stad samt landstingen i Västerbottens län och Norrbottens län.

Institutet tillkom 1954 för att tillfredsställa de alltmer envetna kraven på en intensifierad forskning och insamling av dialekter i övre Norrland. Det hade dessförinnan ålegat landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala att tillgodose dessa krav men detta innebar av naturliga skäl stora svårigheter därvidlag. Efter institutets tillkomst har ett universitet inrättats i Umeå, ett universitet som avlastat Uppsala universitet en stor del av studenttillströmningen från norra Sverige. Man har vid utbyggnaden av den humanistiska fakulteten medvetet sökt ge denna en speciell forskningsprofil, i vilken språkvetenskapen har en framskjuten ställning och för vilken också de speciella geografiska förutsättningarna har betydelse. Sålunda har professurer inrättats i bl. a. allmän språkvetenskap, fonetik, litteraturvetenskap och svenska språket, särskilt nusvenska. I årets statsverkproposition förutskickas vidare bl. a. en professur i vart och ett av ämnena finska samt nordisk och jämförande fornkunskap.

Folkmåls- och folkminnesarkivet för övre Norrland har fått en stor betydelse som serviceorgan åt forskningen och undervisningen vid den humanistiska fakulteten vid Umeå universitet, och denna betydelse kommer att utvidgas än mer i och med fakultetens utveckling.

I proposition 46 informeras om att de sakkunniga beträffande folkmåls- och folkminnesinstitutet för övre Norrland finner det värdefullt att det finns en institution för bearbetning av dialekter och ortnamn med särskild inriktning på övre Norrland. De anser att staten bör överta ansvaret för verksamheten. Då ett statligt arkiv i Umeå upprättats, bör en uppdelning av arbetsuppgifterna ske mellan detta och Uppsalaarkivet. De sakkunniga förutsätter att Umeåarkivet kan delta i utgivningen av Sveriges ortnamn. Arkivet föreslås få en personal bestående av en arkivchef, en amanuens och ett halvtidsanställt kontorsbiträde.

Utan att ange några skäl härför anser sig departementschefen inte kunna tillstyrka utredningens förslag på denna punkt. Enligt hans mening bör alltså staten beträffande Umeå undandra sig ett ansvar, som den påtagit sig på övriga universitetsorter. Verksamheten kan därmed tvingas upphöra, eftersom de hittillsvarande bidragsgivarna med hänsyn dels till sitt eget trängda ekonomiska läge, dels till sin uppfattning att staten bör bära det ekonomiska ansvaret för verksamheten kan komma att dra in sina bidrag till institutet. Därigenom skulle stor skada vållas ett nationellt intresse, nämligen forskningen och kunskaperna rörande dialekter, folkliv och ortnamn i norra Sverige, ett arbetsfält som är synnerligen omfattande inte bara ytmässigt utan också till följd av de många skiftande dialekterna, förekomsten av lapska och finska, olika former av språkpåverkan på grund av inflyttning samt förekomsten av många mycket särpräglade folklivstraditioner.

Enligt vår mening bör riksdagen i enlighet med utredningens förslag besluta att staten skall överta ansvaret för verksamheten vid folkmåls- och folkminnesinstitutet för övre Norrland och ställa erforderliga medel till förfogande. Enligt de sakkunnigas beräkning skulle kostnaden för det nyinrättade arkivet uppgå till 143 000 kronor av vilka 133 000 kronor faller under Förvaltningskostnader och 10 000 kronor under Insamlingsverksamhet m. m.

Med hänvisning till ovanstående hemställes,

att riksdagen måtte

a) besluta att folkmåls- och folkminnesinstitutet för övre Norrland den 1 juli 1970 skall omorganiseras till en statlig institution,

b) till *Dialekt- och ortnamnsarkiven m. m.: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1970/71 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 2 408 000 kronor,

c) till *Dialekt- och ortnamnsarkiven m. m.: Insamlingsverksamhet m. m.* för budgetåret 1970/71 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 465 000 kronor.

Stockholm den 7 april 1970

Gunvor Stenberg (m)

Joel Sörenson (fp)

Nils-Eric Gustafsson (cp)

Per Jacobsson (fp)

H. Bertil Lidgard (m)

Bertil Strandberg (m)

Karl Pettersson (m)